Divan Edebiyatı - 3

1. Gözümde ‘aks-i ruhsârun hayâli
Güneşdür sanasun su üzre ditrer
(‘aks-i ruhsâr: yanağın yansıması)

Bu dizelerde görülen söz sanatının benzeri aşağıdakilerin hangisinde yoktur?

A) Nâm u nişâne kalmadı fasl-ı bahârdan
Düşdi çemende berg-i dıraht itibardan
(nâm u nişâne: iz; fasl-ı bahâr: ilkbahar; berg-i dıraht: ağacın yaprağı)

B) Dâr-ı dünyâda kûşe yok bî-gam
Bâri tenhâ mı ki diyâr-ı ‘adem
(dâr: ev; kûşe: köşe; bî-gam: gamsız; ‘adem: yokluk)

C) Kendü firdevs bâgına benzer
Cûy-ı bâgı İremdeki nehre
(cûy-ı bâğ: bağın ırmağı, İrem: cennete benzetilerek yapılan bahçe)

D) Olasın bâğ-ı cihânda dâim
Gül gibi hurrem ü handân u besîm
(hurrem: şen, handan / besîm: güler yüzlü)

E) Didüm kûyun iti izi tozıyam
Didi kim tefâhür sana düşmez
(kûy: köy, tefâhür: övünme)

2. Biri de hazret-i Sadî-i saîd-i Şîrâz
Olmuş ol dahi mürebbî-i Gülistân-ı sühen

(hazret-i Sadî-i saîd-i Şîrâz: saadetli Şirazlı Sadi hazretleri; mürebbi: terbiye eden, öğretmen, Gülistan: Sadi-i Şirazi’nin bir eseri, çiçek bahçesi; sühen: söz)

Bu beyit için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Divan edebiyatı şiir geleneğini temsil etmektedir.
B) Tevriye sanatına başvurulmuştur.
C) Bir kasideden alınmıştır.
D) Methiye içeriklidir.
E) Halk söyleyişinden yararlanılmıştır.

3. Osmanlı sanatkârları arasında yaşadığı dönem olan Lale Devri ile ismi özdeşleşen bu şairin asıl adı Ahmed’dir. Kasidede Nef’i’nin, gazelde hikemî tarzın büyük temsilcisi Nâbi’nin etkisinin revaçta olduğu şiir ortamında yetişen şair çok geçmeden kendi adıyla anılacak olan yeni bir tarz geliştirmiştir ki bu tarzın başlıca özellikleri söyleyiş mükemmelliği, yerlilik arzusu ve şuh eda oluşudur.

Bu parçada hakkında bilgi verilen şair aşağıdakilerden hangisidir?

A) Zati
B) Hayalî
C) Nabi
D) Nedim
E) Enderunlu Vasıf

4. I. yüzüm sürüp
II. ol zât-ı pâke
III. çemenler gibi hâke
IV. du’âlar eyledüm
(zât: değerli kişi, hâk: toprak)

Bir mesneviden alınan bu şiir parçalarından anlamlı bir beyit oluşturulmak istense sıralama aşağıdakilerden hangisi olur?

A) I ve II. III ve IV.
B) I ve III. IV ve II.
C) I ve IV. II ve III.
D) III ve I. II ve IV.
E) IV ve I. III ve II.

5. Tasavvuf, Allah'ın niteliğini ve evrenin oluşumunu varlık birliği anlayışıyla açıklayan dinî ve felsefi akım olarak tanımlanmakta. Bu anlayışa göre Allah’ın, kendini görmek ve göstermek istemesi âlemin yaratılma sebebidir. Varlığın yaratılışı, dünya hayatının nedeni, insanın asli amacının ne olduğu sorularını birtakım cevaplar getiren tasavvufta söz konusu bakış açısı birtakım terimler üzerinden açıklanmaktadır. Bu terimlerden bazıları - - - - şeklinde sıralanabilir.

Bu parçadaki boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

A) vahdet-i vücûd
B) insan-ı kâmil
C) mecâlisü’n-nefâis
D) nûr-ı Muhammedî
E) fenafillah

6. XVIII. yüzyılda kaleme alınan ve divan edebiyatının en önemli mesnevilerinden biri kabul edilen ---- tasavvufi bir eser olup içinde geçen kişi ve yer adları birer semboldür. 2042 beyitten oluşan eserdeki bazı motiflerin kaynağı Mevlâna'nın Mesnevi-i Manevi'sidir. Nitekim şair, eserin sonunda yer alan bir beyitte "Esrarını Mesnevi'den aldım / Çaldım veli mîrî malı çaldım" diyerek bunu açıkça belirtmiştir.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdaki eserlerden hangisi getirilmelidir?

A) Hayrabad
B) Yusuf u Züleyha
C) Leylâ vü Mecnun
D) Hüsn ü Aşk
E) Hüsrev ü Şirin

7. **Aşağıdaki beyitlerin hangisinde redif yoktur?**

A) Sen şem'sen uymagıl hevâya
Kim şem'i hevâ verür fenâya
(şem': mum; fenâ: yokluk)

B) Nergis gözine nigâh ederdi
Yârı gözin anup âh ederdi
(nigâh: bakış; yâr: sevgili)

C) Mecnûn ki eşitdi ol hitâbı
Verdi bu tarîk ile cevâbı
(tarik: yol)

D) Ol dilbere kim vefâsı yohdur
Âşıklarına cefâsı çohdur

E) Mecliste okınursa eger tâze sözlerüm
Sohbet içinde her yana güller nisâr olur
(nisâr: saçmak, dağıtmak)

8. Osmanlı'da hükümdar çocuklarının doğum ve sünnet törenleriyle padişah kızlarının düğün törenlerini anlatan manzum, mensur ya da manzum-mensur karışık yazılan eserler genel olarak bu adı taşır. Bilinen ilk örnekleri, III. Murad'ın oğlu III. Mehmed'in 1582'de yapılan sünnet törenі için Gelibolulu Ali ve İntizami'nin yazdığı eserlerdir.

Bu parçada hakkında bilgi verilen tür aşağıdakilerden hangisidir?

A) Surnâme
B) Mersiye
C) Tarih
D) Münacat
E) Sakinâme

9. ● Biyografik bir çalışmadır.
● Mevlid türünde bir eserdir.
● Fuzuli tarafından kaleme alınmıştır.
● Aşk teması etrafında kurgulanmıştır.

Aşağıdaki eserlerden hangisi bu özelliklerden herhangi birini taşımamaktadır?

A) Vesiletü'n-Necat
B) Hadikatü's-süeda
C) Kanuni Mersiyesi
D) Cemşid u Hurşid
E) Latifi Tezkiresi

10. Mahlas beytinden sonra bitirilmeyip bir veya birkaç beyit daha devam ettirilmesi ile oluşan gazellere - - - - gazel denir. Yine Arapça, Farsça ve Türkçeden ikisi veya üçüyle karışık şekilde söylenmiş gazellere - - - - gazel, gazelin her dizesine bir küçük dize eklenmesi ile oluşanlara - - - - gazel, her mısrasında akis sanatı yapılmış gazellere ise - - - - gazel adı verilmektedir.

Aşağıdaki sözcüklerden hangisi bu parçadaki boşluklardan herhangi birine getirilemez?

A) mükerrer
B) mülemma
C) müzeyyel
D) musammat
E) müstezat

11. Pes ahiye gerek kim işbu yâd kılduğumızla hem tuta, hem işleye… Taâm yimekde on iki edeb vardur. Evvel sag dizin yukarı dike, sol dizin aşağa koya, otura, lokmayı çegneyicek evvel sag yanıbirle çeyneye, lokmayı kiçi kese, temiz yiye ya'nî iki elin bulaşdurmaya ve dökmeye, agzındayıken hiç söz keleci eylemeye…

Bu metnin içerik özellikleri bakımından aşağıdakilerin hangisinden alındığı söylenebilir?

A) Şehrengiz
B) Gazavatnâme
C) Fütüvvetnâme
D) Sefaretnâme
E) Rahşiye

